

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы
Иске Суркино авыл Советы
КАРАРЫ

«20» январь 2022 ел

№ 38

Татарстан Республикасы Әлмәт
муниципаль районы Иске Суркино авыл
Советы депутаты статусы түрүнда
нигезләмә хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары түрүнда «2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә түрүнда» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 29 статьясы, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Иске Суркино авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 24 статьясы нигезендә

Иске Суркино авыл Советы КАРАР БИРДЕ:

1. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Иске Суркино авыл Советы депутаты статусы түрүнда нигезләмәне расларга (кушымта).

2. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Иске Суркино авыл Советының тубәндәге каарлары үз көчләрен югалткан дип танырга:

- 2006 елның «26» апрелендәге 30 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Иске Суркино авыл Советы депутаты статусы түрүндагы нигезләмә хакында»;

- 2013 елның «19» июнендәге 156 номерлы « Иске Суркино авыл Советның 2006 елның «26» апрелендәге 30 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Иске Суркино авыл Советы депутаты статусы түрүндагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту түрүнда»;

- 2013 елның «30» декабрендәге 188 номерлы « Иске Суркино авыл Советның 2006 елның «26» апрелендәге 30 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Иске Суркино авыл Советы депутаты статусы түрүндагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту түрүнда»;

-2018 елның «17» июлендәге 90 номерлы « Иске Суркино авыл Советның 2006 елның «26» апрелендәге 30 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Иске Суркино авыл Советы депутаты статусы түрүндагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту түрүнда»;

-2019 елның «06» маенданың 108 номерлы «Иске Суркино авыл Советның 2006 елның «26» апрелендәге 30 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Иске Суркино авыл Советы депутаты статусы түрүндагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту түрүнда»;

-2020 елның «03» мартаңданың 124 номерлы «Иске Суркино авыл Советның 2006 елның «26» апрелендәге 30 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Иске Суркино авыл Советы депутаты статусы түрүндагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту түрүнда».

3. Әлеге каарны Иске Суркино авылы, Үзәк урам, 77 йорт, Яңа Суркино, Үзәк урам, 12а йорт территориясендә урнашкан махсус стендларда иғълан итәргә, шулай ук шулай ук "Татарстан Республикасы хокукий мәгълүматының рәсми порталында "(PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Әлмәт муниципаль районы сайтында «Интернет» чөлтәрендә урнаштырырга.

4. Әлеге каарар рәсми басылганнан соң үз көченә керә.

5. Әлеге каарарның үтәлешен контрольдә тотуны Иске Суркино авыл жирлеге башлыгына йөкләргә.

Иске Суркино авыл жирлеге башлыгы

Н.В.Леонтьев

Татарстан Республикасы Әлмәт
муниципаль районы Иске Суркино
авыл Советының 2022 елның
20 январендәге 38 номерлы
каарына 1 нче күшымта

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Иске Суркино авыл Советы
депутаты статусы турында нигезләмә

1 статья. Депутат статусының хокукий нигезе

1. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Иске Суркино авыл Советы депутаты статусы (алга таба - депутат) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Иске Суркино авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.
2. Жирле үзидарә органнары депутатның гамәлдәге законнар, жирлек Уставы һәм әлеге Нигезләмә белән билгеләнгән хокукларын һәм бурычларын нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыралар.

2 статья. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутатның вәкаләтләре вакыты жирлек уставы нигезендә-5 (биш) ел.
2. Депутат вәкаләтләренең билгеләнгән срокын агымдагы вакыт эчендә үзгәрту рөхсәт ителми.
3. Депутатның вәкаләтләре вакыты Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Иске Суркино авыл жирлеге Советына (алга таба - жирлек Советына) сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш авыл жирлеге Советы эшли башлаган көннән, гамәлдәге законнарда, жирлек Уставы һәм әлеге Нигезләмәдә каралган башка очракларда туктатыла.

3 статья. Депутат таныклығы һәм күкрәк билгесе

1. Депутатның шәхесен һәм вәкаләтләрен раслый торган документ булган таныклығы, шулай ук уз вәкаләтләре чоры дәвамында куллана торган күкрәк билгесе бар.
2. Таныклық турында нигезләмә жирлек Советы тарафыннан раслана.
3. Депутатның таныклығы Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына тоткарлыксыз кереп йөрү, утырышларда катнашу, шулай ук милек рәвешләренә бәйсез рәвештә оешмаларга тоткарлыксыз йөрү хокукун бирә торган, жирлек бюджеты акчалары исәбеннән тулысынча яисә өлешчә финансдана торган яки салымнар һәм мәжбүри түләүләр түләү буенча ташламаларга ия булган, жирле үзидарә органнарын гамәлгә куючылар сыйфатында жирлек жирле үзидарә органнарына керү хокукуна ия документ булып тора.

4 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутатка, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен

шартлар тәэмин ителә.

2. Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан 10 (ун) проценттан да артмаган өлеше дайми нигездә эшли ала, калганныры дайми рәвештә эшли.

3. Депутат депутат эшчәнлеген төп эшчәнлектән аерылмыйча гына башкара яисә жирлек Советында профессиональ дайми нигездә эшли.

5 статья. Депутат эшчәнлеге формалары

1. Депутат эшчәнлеген формалары булып тора:

1) Өлмәт муниципаль районы Иске Суркино авыл Советы каары белән расланган Регламентта билгеләнгән тәртиптә авыл жирлеге Советы утырышларында катнашу; 2009елның «25» декабрендәге 214 номерлы (алга таба-жирлек Советы Регламенты);

2) норматив хокукый акт проектын керту;

3) дәүләт хакимиите органнарының, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешма житәкчеләренә, ижтимагый берләшмәләргә муниципаль берәмлекләр карамагындагы мәсьәләләр буенча мөрәҗәгать итү;

4) депутат таләбе керту;

5) жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль берәмлекнән хокукый актлары проектларын эшләүдә катнашу;

6) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибендә жирлек Советы тарафыннан кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;

7) сайлаучылар белән очрашулар, аларның мөрәҗәгатьләре белән эшләү, сайлаучыларга үз эшчәнлекләре һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү;

8) жирле референдумнар, ачык тыңлаулар, җыелышлар, конференцияләр һәм сораштырулар оештыруда һәм үткәрүдә катнашу.

9) жирлек Советында депутат берләшмәләре, фракцияләр һәм депутат тәркемнәре эшендә катнашу.

2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, жирлек Уставы белән каралган башка рәвешләрдә дә башкара ала.

5.1. статья . Депутат группалары.

1. Жирлек Советы депутатлары жирлек Советы тарафыннан карала торган мәсьәләләр буенча уртак эшчәнлек алып бару һәм бердәм позиция белдерү өчен депутат тәркемнәренә берләштергә хокуклы.

2. Депутатлар тәркеме составында кимендә өч депутат була алмый. Жирлек Советы депутаты бары тик депутат тәркеменең генә әгъзасы була ала.

3. Депутат тәркемнәрен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлеге тәртибе жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

6 статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мәнәсәбәтләре

1. Депутат үз сайлау округы сайлаучылары, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятие, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар алдында җаваплы һәм аларга хисап тотылды.

3. Депутат сайлаучыларга үз эшләре һәм очрашуларда, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша жирлек советының эше турында дайми хәбәр итә. Айга бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

4. Депутатның сайлаучылар белөн очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны үткәру тормыш белөн тәэммин иту, транспорт яки социаль инфраструктура, элемтә объектларының функцияләвен бозу, жәяүлеләрнең һәм (яки) транспорт chaрапарының хәрәкәтенә комачаулык тудырмау яки гражданнарның торак урыннарына яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына көрүенә юл куймау шарты белөн үткәрелә. Мондый очрашулар турында жирле үзидарә органнарына хәбәр иту таләп ителми. Шул ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарга аларны үткәру датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

5. Жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белөн очрашуларын үткәру өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгелиләр, шулай ук депутатларның сайлаучылар белөн очрашуларын үткәру өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган урыннар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

6. Депутатның сайлаучылар белөн очрашулары Россия Федерациясенең жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындағы законнары нигезендә үткәрелә.

7. Депутат үз сайлаучыларының хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэммин иту буенча chaрапар күрә: алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны һәм шикаятыләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрне дөрес хәл итүгә ярдәм итә; жәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда дәүләт хакимиятенең тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә.

7 статья. Депутатның жирлек Советы утырышларында катнашуы

1. Депутат үзе жирлек Советы утырышларында катнаша.

2. Депутат үз вакытында жирлек Советы утырышын үткәру вакыты һәм урыны, каралуга кертелә торган мәсьәләләр турында хәбәр итә, шулай ук өлеге мәсьәләләр буенча барлық кирәkle материалларны жирлек Советы Регламенты нигезендә ала.

3. Депутат хокуклы:

- 1) жирлек Советы Регламенты нигезендә яшерен тавыш бирү юлы белөн Өлмәт муниципаль районы Советына сайланырга һәм сайланган вәкил булырга;;
- 2) жирлек Советның үзидарә органнарын формалаштыру мәсьәләләре буенча төзелә торганкандидатуралар, вазыйфаи затлар, сайлана яки билгеләнә торган сораулар буенча үз фикерен белдерергә;
- 3) жирлек Советы тарафыннан карау өчен сораулар бирергә;
- 4) жирлек Советы Регламентында караплан тәртиптә, аның утырышларында карау өчен жирлек советының хокукый-норматив актлары проектларын кертергә;;
- 5) көн тәртибе, фикер алышына торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, караплар проектларына һәм жирлек Советының башка актларына төзәтмәләр кертергә;
- 6) жирлек Советы утырышында теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның, жирлек Советына хисап бирүче яисә контролльдә тотылган затның чираттан тыш хисабын яки мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;;
- 7) фикер алышуларда билгеләнгән тәртиптә катнашырга.
- 8) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмә бирергә;
- 9)) жирлек советы утырышларында, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия булган гражданнар мөрәжәгатьләрен игълан итәргә;;
- 10) Жирлек Советы тарафыннан төзелә торган органнарның һәм вазыйфа затларның кандидатураларының персональ составы буенча фикерне әйттергә;
- 11) жирлек Советы утырышлары беркетмәләре белөн танышу;

12) законнар, жирлек Уставы һәм жирлек Советы регламентыннан үзенә бирелгән башка хокуклардан файдаланырга.

8 статья. Депутатның беренче чиратта кабул итүгө хокуы

Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча жирлек территориясендә жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларын беренче чиратта кабул итү хокуыннан файдалана, анда зат муниципаль вазыйфанды били.

9 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокуы

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль предприятиеләрдән һәм учреждениеләрдән һәм аларның вазыйфаи затларыннан депутат эшчәнлеге белән бәйле, закон тарафыннан сакланмыый торган яшерен мәсьәләләр буенча мәгълүмат алу хокуына ия.

10 статья. Депутатлар мәрәжәгатьләрен карау

1. Депутат дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына, оештыру-хокукий формаларына бәйсез рәвештә оешмаларга, иҗтимагый берләшмәләргә, депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча тиешле вазыйфаи затларга телдән һәм язмача мәрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча депутат мәрәжәгать иткән жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм аларның вазыйфаи затлары депутатка аның мәрәжәгатенә жавап бирергә яисә соралган документларны яисә мәрәжәгать алган көннән соң 15 көн эчендә, әгәр ул ёстәмә өйрәнү яисә тикшерү таләп итмәсә, белешмәләр бирергә тиеш..

3.Депутат мәрәжәгатенә бәйле рәвештә ёстәмә тикшерү яисә нинди дә булса мәсьәләләрне ёстәмә өйрәнү кирәк булган очракта, вазыйфаи затлар һәм әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән житәкчеләр бу хакта депутат мәрәжәгатен алган көннән 15 көн эчендә депутатка хәбәр итәргә тиеш. Соңғы жавап депутатка депутатның язма мәрәжәгатен алган көннән алыш 30 (утыз) көннән дә соңға калмыйча тапшырыла.

4.Оештыру-хокукий рәвешенә бәйсез рәвештә, иҗтимагый берләшмәләр, аларның вазыйфаи затлары тарафыннан депутатларның мәрәжәгатьләрен карау тәртибе һәм сроклары законнар белән билгеләнә.

5. Депутат жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм алар күйгән сорауларны карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы.

10.1 статья. Депутат таләбе

1. Депутат яисә депутатлар тәркеме жирлек башлыгына, жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә жирлек Советы компетенциясенә керә торган мәсьәләләр һәм үзенең депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча депутат сорату белән мәрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат соратуы жирлек Советы утырышында язма рәвештә кертелә һәм рәислек итүче тарафыннан иғълан ителә. Депутат соратуын рәсмиләштерү жирлек Советы Регламенты нигезендә башкарыла. Депутат таләбе мәрәжәгать иткән орган яисә вазыйфаи зат аңа телдән (жирлек Советы утырышында) яисә язма рәвештә депутат соратуын алган көннән соң 30 көн эчендә жавап бирә.

3. Жирлек Советы утырышында депутат гарызnamәсе мәрәжәгать иткән рәислек итүче яисә вазыйфаи зат аңа жавап итеп иғълан ителә.

4. Жирлек Советы орган яисә вазыйфаи зат депутат соравы буенча кабул ителгән карарның үтәлеше турында язма жавап бирүне советта билгеләнгән срокка йөкләргә

хокуклы.

10.2 статья. Депутатның тәкъдимнәре

1. Депутат тарафыннан жирлек Советы утырышларында кертелгән тәкъдимнәр язма рәвештә жирле үзидарә органнарына һәм вазыйфаи затларга карауга жибәрелә.

2. Жирле үзидарә органнары һәм өлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән депутат тәкъдимнәре жибәрелгән вазыйфаи затлар аларны бер айдан да соңға калмычка карарага һәм нәтижәләр турында жирлек советына һәм депутатка хәбәр итәргә тиеш. Тәкъдим кире кагылган очракта нигезле жавап бирелә.

10.3 статья. Депутат тикшерүе

1. Депутат тикшерүе-жирлек Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыру формасы. Жирлек Советында депутат, депутатлар төркеме, депутат төркеме таләбе буенча жирлек Советы жирлек Советы карамагына караган мәсьәлә буенча депутат тикшерүе үткәру турында карар кабул итәргә хокуклы.

2. Депутат тикшерүен үткәру маҳсус тәзелгән комиссиягә йөкләнә.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары депутат тикшерүен үткәрудә ярдәм күрсәтергә, депутат тикшерүен үздыру өчен кирәклө тиешле документлар һәм материаллар бирергә тиеш. Күрсәтелгән документлар һәм материаллар Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнарын үтәп, дәүләт һәм закон тарафыннан саклана торган башка сер турында бирелә.

4. Депутат тикшерүен үздырганда гражданнарның шәхси тормышына тыкшыну, гражданнарның шәхси тормышының кагылгысызылдығын бозу рәхсәт ителми.

5. Депутат тикшерүе нәтижәләре буенча жирлек Советы яки тикшерү үздыру йөкләнгән маҳсус тәзелгән комиссия нигезләнгән бәяләмә төзи, ул жирлек Советы утырышында карала. Карап нәтижәләре буенча жирлек Советы карар кабул итә.

11 статья. Депутат хокуклары гарантияләре.

1. Депутатларның, жирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларының жинаять яисә административ жаваплылыкка тартылган хокукларын гарантияләү, тоткарлау, кулга алу, тентү, сорау алу, аларның жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләренә карата башкарылу, шулай ук депутатларга, жирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларына, алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны, аларның бағажлары, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан файдаланыла торган элемтә чаралары язышуларына карата оператив-эзләү чаралары үздырганда федераль законнар белән билгеләнә.

2. Депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы тавыш биргәндә әйтелгән фикер, тавыш биргәндә чагылдырылган позиция өчен жинаять яисә административ жаваплылыкка тартыла алмый, һәм депутат статусына, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына, шул исәптән аларның вәкаләтләре чоры тәмамлануга туры килә торган башка гамәлләр дә. Өлеге нигезләмә жирле үзидарәнең сайланулы органы депутаты, әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты тарафыннан халық алдында кимсетүләр, яла ягу яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга жибәрелгән очракларга кагылмый.

3. Даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыручы депутат граждан, административ яисә жинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

12 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре

Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре «Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасы, Татарстан Республикасында жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, жирлек Уставы, жирлек Советы тарафыннан раслана торган башка норматив актлар белән билгеләнә.

13 статья. Жирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау һәм чакыртып алу тәртибе

1. Жирлек вәкиле Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Советына яшерен тавыш бирү юлы белән жирлек Советы депутатлары арасыннан сайлана.
2. Сайланган дип жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш биргән кандидат санала.
3. Жирлек вәкиле вәкаләтләре 14 статьяда каралган нигезләр буенча, шулай ук депутат этикасы кагыйдәләрен, депутатның әлеге Нигезләмәдә беркетелгән вазыйфаларын бозу очракларында вакытыннан алда туктатыла.
4. Жирлек вәкиле район Башлыгы инициативасы белән яисә жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше таләбе буенча кабул ителгән жирлек Советы карапы буенча да теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Жирлек вәкилен чакыртып алу турындагы карап жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

14 статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре тубәндәгө очракларда ақытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән отставкалар;
- 3) суд тарафыннан эшкә сәләтsez яисә чикләнгән эшчән дип тану;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип иғълан иту;
- 5) судның гаепләү карапының үз көченә керүе;
- 6) Россия Федерациясеннән читкә дайими яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгы яки чит ил гражданлыгы-Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгы туктатылса, чит ил гражданы аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы, чит дәүләт гражданлыгы яисә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә Россия Федерациясе гражданы яки чит ил гражданы территориясендә дайими яшәү хокукуын раслаучы бүтән документ белән Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә башкача каралмаган булса, жирле үзидарә органнарына сайланган булырга хокуклы;
- 8) сайлаучылар фикере;
- 9) жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
- 10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручи альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;
- 11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

Депутатның вәкаләтләре «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль

закон, «Аерым категория затларга Россия Федерациисе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларны саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендан 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла, әгәрдә «Россия Федерациисендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, башкасы карапмаган булса.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-7, 10, 11 пунктларында күрсәтелгән очракларда жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карар жирлек Советы тарафыннан вәкаләтләр вакытыннан алда туктатылу өчен нигез барлыкка килгән көннән 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә.

Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы житәкчесе) депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мәрәҗәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн әлеге гаризаның жирлек Советына кергән көн була.

3. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 8 пунктында караплан очракта, жирлек Советы депутаты вәкаләтләре жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш биру нәтижәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла.

4. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре, әлеге статьяның 1 өлешендәге 9 пунктында караплан очракта, жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

15 статья. Депутат этикасы

1. Депутат депутат этикасы нормаларын үтәргә тиеш:

1) жирлек Советында билгеләнгән Халық алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;;

2) депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратмаска һәм кулланмаска.;

3) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыельырга һәм жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә шәхсән яки аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә депутат статусыннан файдаланмаска;;

4) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык тәртиптән тыельырга, шулай ук аның аbruена яисә жирлек советы аbruена зыян китерегә сәләтле низаглы ситуацияләрдән котылырга;;

5) мәнфәгатьләр конфликтты барлыкка килү куркынычы янаганда - шәхси кызыксыну депутат вазыйфаларының объектив башкарылувына тәэсир итә яки йогынты ясый ала торган ситуациядә - бу хакта жирлек советына хәбәр итәргә һәм әлеге мәнфәгатьләр конфликтин булдырмауга яки җайга салуга юнәлтелгән аның карапларын үтәргә.

16 статья. Депутатның бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациисе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, жирлек Уставын, башка муниципаль хокукий актларны үтәргә;

2) гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны

тәэммин итү;

3) дайми, әмма айга бер тапкырдан да ким түгел, сайлаучыларны кабул итү;

4) гражданнынарынц, оешмаларның, аларның оештыру-хокукий формасына, ижтимагый берләшмәләргә, дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә мөрәҗәгатьләрен үз вакытында карапга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елга бер тапкырдан да ким булмаган хисап тотарга;

6) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның көрөмнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясенән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (көртәмнәр) ачуны һәм счетлары (көртәмнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендан 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләуләрне, тьюларны, бурычларны үтәргә;

7) закон белән саклана торган башка серләрне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле рәвештә үзенә билгеле булган гражданнынарың шәхси тормышына, намусына, аbruена кагылучы белешмәләрне таратырга.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек Уставы һәм башка муниципаль хокукий актлар белән йәкләнгән башка бурычларны башкара.

17 статья . Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләуләр

1. Депутат хокуклы түгел:

1) физик һәм юридик затлардан депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хәзмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләүләр) алырга;

2) гамәлгә ашырыла торган вәкаләтләр чикләрендә аерым сәяси партияләргә, сайлау берләшмәләренә, шулай ук Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына сайлауларда аерым кандидатларга өстенлекне тәэммин итә торган караплар кабул итәргә;

3) үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру процессында, шул исәптән жирле бюджет акчалары исәбеннән финанс ташламалары һәм гарантияләр биргәндә, депутат үз милкендә булган яки катнашучы яисә әгъза булган аерым затларга һәм оешмаларга өстенлек бирергә;

4) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле командировкаларга, Россия Федерациясенең халықара килешүләре нигезендә яисә федераль дәүләт хакимиите органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнары, жирле үзидарә органнарының чит ил партнерлары белән килешүләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган командировкалардан тыш, физик һәм юридик затлар исәбенә чыгарга.

2. Депутат өстәмә рәвештә муниципаль хәзмәт вазыйфаларын били алмый, дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) органнары депутатлары була алмый.

3. Дайми нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутат тубәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшкуарлык эшчәнлеге белән шөгыльләнергә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, тубәндәгә очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел

профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтененең гомуми жыелышында (конференция) катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия белән идарә итүдә катнашудан тыш) яисә башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез мәлкәт милекчеләре ширкәтененең съездында (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы житәкчесенә) катнашу;

в) Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында жирлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тапшыру;

г) жирлек муниципаль хокукий актлар нигезендә идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә урнашкан оешма, гамәлгә куючы (катнашучы) булып торучы (акционер) гражданнарның мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә күрсәтуне, оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләре турында жирлек исеменнән гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукий актлар нигезендә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финансана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур булекчәләре составына керергә.

5) хезмәттән тыш максатларда бары тик хезмәт эшчәнлеге өчен генә билгеләнгән мәғълүматны, матди-техник, финанс һәм мәғълүмати тәэминат чараларын кулланырга.

6) жирлек башлыгы вазыйфасын биләүче зат буларак публикации һәм чыгыш ясаган өчен гонорар алырга;

7) Россия Федерациясе законнарында каралган вазыйфаи бурыйларны үтәүгә бәйле рәвештә бүләкләүләр (ссудалар, акчалата һәм башка бүләкләр, хезмәт күрсәтуләр, күңел ачу, ял, транспорт чыгымнары өчен түләү) һәм физик һәм юридик затлардан беркетмә чаралары, хезмәт командировкалары һәм башка рәсми чаралар белән бәйле рәвештә алынган бүләкләр (ссудалар, акчалата һәм башка бүләкләүләр, хезмәт күрсәтуләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү) һәм физик һәм юридик затлардан бүләкләр алу, жирлек милке дип таныла һәм акт буенча тиешле муниципаль органга тапшырыла. Жирлек башлыгы вазыйфасын дайми нигездә биләгән муниципаль вазыйфанды биләгән, беркетмә чарасы белән, хезмәт командировкасы белән һәм башка рәсми чаралар белән алынган бүләкнә биргән зат аны Россия Федерациясенең норматив хокукий актлары белән билгеләнгән тәртиптә сатып алырга мөмкин;

8) билгеләнгән тәртипкә карамастан, чит дәүләтләрнен, халыкара оешмаларның, сәяси партияләрнен, башка ижтимагый берләшмәләрнен һәм башка оешмаларның мактаулы һәм махсус исемнәр, бүләкләре һәм башка аерымлык

билгеләрен (фәнни һәм спорт) билгеләреннән тыш) кабул итәргә;

9) Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла торган хәзмәт командировкаларыннан тыш, жирлекнең Чит дәүләтләрнең дәүләт яки муниципаль органнары, халықара яки чит ил оешмалары белән килешүләре буенча физик һәм юридик затлар акчалары исәбеннән Россия Федерациясеннән читкә чыгарга;

10)хәзмәт вазыйфаларын үтәүгә бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә хәзмәт вазыйфаларын үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган чикләнгән мәгълүматка кертелгән мәгълүматларны таратырга яки кулланырга.

17. 1 статья. Ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаларны (депутатларны) биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү).

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукий актларда каралган тәртиптә тубәндәге очракларда ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итепергә (вазыйфасыннан азат итепергә) тиеш:

1) яклар тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу буеча затның чаралар күрмәве;

2) үз керемнәре, мәлкәте һәм мәлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мәлкәте һәм мәлкәти характердагы йөкләмәләре хакында белешмәләрне тапшырмау йә, әгәр федераль законнар белән башкасы билгеләнмәгән булса, белә торып дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) затның, Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасы белән идарә итү органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) зат тарафыннан эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) затның, әгәр Россия Федерациясенең халықара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хәкүмәтнеке булмаган һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче башка чит ил коммерцияле булмаган оешмалары һәм аларның структур бүлекчәләре составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә яки китерә ала торган шәхси кызыксынуы барлыкка килүе турында мәгълүм булган муниципаль вазыйфаны биләп торучы зат тарафыннан үзенә буйсынган зат тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) җайга салу чаралары кабул итепергә очракта да, ышаныч югалуга бәйле рәвештә эштән азат итепергә (вазыйфадан азат итепергә) тиеш.

3. Коррупциячел хокук бозу қылган өчен ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаны биләүче затка карата куллану турындагы белешмәләр, “Коррупциягә каршы тору турында” 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында каралган ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итепергә (вазыйфасыннан азат итепергә) затлар реестрына кертелә.

18 статья. Депутатның жирлек Советы йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат үз компетенциясе кысаларында бирелгән йөкләмәләрне үтәргә тиеш.

2. Депутат жирлек Советы кушуы буенча жирлек Советы каарларын үтәүнә тикшерүдә катнаша.

3. Йөкләмәне үтәү нәтижәләре турында депутат жирлек Советына яки аның комиссиясенә хәбәр итә.

19 статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат, жирле үзидарәнең коллегиаль органы әгъзасы буларак, аның жирлек Советы эшчәнлегендә актив катнашуын тәэммин итүче бөтен хокукка ия.
2. Жирлек советы депутатның сайлау округында, жирлек Советында аның эше, жирлек Советы каарларының һәм күрсәтмәләренең үтәлеше турында хәбәрен тыңларга хокуклы.
3. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар депутатка аның эшендә кирәклे ярдәм күрсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органнары эшчәнлеге, үзидарә территориясенең икътисадый һәм социаль үсеше программаларын үтәүнең барышы, депутатның тәнкыйди кисәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чарагар турында мәгълүмат бирәләр, депутат тарафыннан законнарны, жирлек советының эш практикасын, жәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

Иске Суркино
авыл жирлеге башлыгы

Н.В. Леонтьев

